

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
Katedra filosofie a religionistiky

Bakalářská práce

KRIZE MULTIKULTURALISMU V SOUČASNÉ
ZÁPADNÍ EVROPĚ
KONFLIKTY S ISLÁMEM A ZPŮSOBY JEJICH ŘEŠENÍ

Vedoucí práce: Mgr. Martin Klapetek

Autor práce: Miloslav Hanuš
Studijní obor: Humanistika
Ročník: 4.

2008

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

20. června 2008

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. Martinu Klapetkovi
za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

OBSAH

Úvod.....	5
1. Multikulturalismus v západní Evropě.....	7
1.1 Příliv muslimů do Evropy.....	7
1.2 Úbytek evropského obyvatelstva.....	9
1.3 Migrace a začleňování do společnosti.....	11
1.4 Situace ve Velké Británii (Londonistán).....	20
1.4.1 Salman Rushdie.....	22
1.5 Francie a muslimové.....	24
1.5.1 Hidžáb.....	26
1.6 Turci v Německu.....	27
2. Problémy multikulturality v Holandsku.....	29
2.1 Přistěhovalci v Holandsku.....	29
2.2 Rasismus.....	32
2.3 Pim Fortuyn.....	34
2.4 Theo van Gogh.....	36
2.5 Ayaan Hirsí Alí.....	38
Závěr.....	41
Seznam použité literatury.....	42

Úvod

Má bakalářská práce se věnuje problému multikulturalismu v západní Evropě, který se dříve či později stane velmi aktuální i u nás v České republice. Levná pracovní síla, která zaplavila západní země Evropy v 70. letech 20. století, se stala velkým problémem, který se začal řešit teprve v nedávné době. Muslimské minority, které unikly ze svých rodných zemí za vidinou lepšího života, našly uplatnění převážně na dělnických pozicích, jako levná pracovní síla. Vzhledem k růstu těchto komunit docházelo k požadavkům ze strany imigrantů o možnost praktikování své víry a také o snahu udržet si zvyklosti své rodné země. Problém integrace přistěhovalců do evropské společnosti nezávisel pouze na přistěhovalcích, kteří byli zčásti ochotni se začlenit do západní společnosti, ale i na Evropanech samotných. Ti mnohdy přesouvali odpovědnost za přizpůsobení hlavně na muslimy. Komunity se proto často uzavíraly samy do sebe a vytvářely tak neproniknutelné skupiny, které se vymezily vůči okolnímu světu, a došlo k určité izolaci. Právě toto se stalo impulsem k reakci evropských vlád, které se pokoušely vzniklé situace více či méně úspěšně řešit.

To vedlo ke vzniku třech různých integračních druhů politik, kterým se věnuji v první části své práce. Jedná se o britský model, ve kterém, „... není podmínkou přijetí do společnosti potlačení etnické příslušnosti či její vykazování do soukromí. Pluralistický přístup toleruje veřejnou viditelnost partikulárních skupin a bere na ně politický ohled.“¹ Opakem britského vzoru je imigrační politika Francie. „Jakobínská republikánská tradice předpokládá úplné rozpuštění skupinových zvláštností do jednoho homogenního tělesa svobodných a rovných občanů, přičemž zbytky jejich etnických a partikulárních loajalit mají být důsledně vytěsněny do soukromí, a tedy zcela depolitizovány.“² Německý model zohledňuje rozdílnost mezi přistěhovalci a původním obyvatelstvem, nikoli kvůli své ohleduplnosti, ale ze strachu před ohrožením německé kulturní identity. „Na

---

¹ BARŠA, P. *Politická teorie multikulturalismu*, s. 11.

² Tamtéž, s. 10.

třetím modelu se ukazuje, že zohledňování etnicko-kulturních rozdílů může mít v jistém kontextu spíše segreganční než integrační smysl.“³

Jedním z hlavních problémů je také pomalý, ale již dosti znatelný úbytek populace na evropském kontinentu. Evropské obyvatelstvo stárne a porodnost není zdaleka taková, abychom tomuto problému mohli zabránit bez cizí pomoci. Tu je možné spatřovat právě v imigrantech, kteří jsou ochotni akceptovat evropskou kulturu a zároveň ji obohatit svou kulturní odlišností.

V druhé části popisuji multikulturní politiku v Holandsku. Tento stát prezentující demokracii jako takovou se potýká s velmi závažnými problémy integrace především muslimských menšin, které nejsou často ochotny přijmout hodnoty této společnosti. Z toho plyne mnoho konfliktů, jako je např. zavraždění politika Pima Fortuyna nebo režiséra Thea van Gogha a terorizování občanů, kteří se rozhodli přijmout západní hodnoty na úkor islámu, mezi něž bezpochyby patří politička somálského původu Ayaan Hirsí Alí. Nabízí se zde otázka, zda je nizozemská integrace úspěšná a pokud není, jakým způsobem budou Nizozemci pokračovat v začleňování přistěhovalců do veřejného života?

Ve své práci budu vycházet z odborné literatury, která je zastoupena především knihami od autorů, jako jsou např. Walter Laqueur *Poslední dny Evropy*, Luboš Kropáček *Blízký východ na přelomu tisíciletí a Islámský fundamentalismus*, Baukje Prins *Konec nevinnosti*, Giovanni Sartori *Pluralismus, multikulturalismus a přistěhovalci*, Andrea Baršová a Pavel Barša *Přistěhovalectví a liberální stát*, Ayaan Hirsí Alí *Rebelka*, Gilles Kepel *Válka v srdci islámu* a Ibn Warraq *Proč nejsem muslim*. Některé citace jsou převzaty z *Koránu*, přeloženém Ivanem Hrbkem, internetových seriálových publikací, elektronických monografií a z několika tištěných periodik.

---

³ BARŠA, P. *Politická teorie multikulturalismu*, s. 12.

1. Multikulturalismus v západní Evropě

1.1 Příliv muslimů do Evropy

Přítomnost muslimů v Evropě není otázkou několika posledních let, ale jde o dlouhodobou záležitost, jejíž kořeny sahají několik desetiletí nazpět. Tento stav se stal alarmující, až tehdy, kdy se druhá nebo třetí generace imigrantů, převážně muslimů, z Afriky, Asie a Blízkého východu odmítla začlenit do západní společnosti, odmítla se podřídit zákonům státu, kde žijí a pobírají dávky v nezaměstnanosti. Pro část muslimských přistěhovalců je šaría⁴ nadřazena zákonům země, ve které žijí a jejíž výhody požívají. Příliv muslimů do Evropy by se dal rozdělit do tří vln. „Jednu vlnu tvořila tzv. dekolonizace; tak přišli do bezpečí do Francie její muslimští stoupenci z Alžírsko. Největší proud přinesla migrace za prací. Gastarbeitři z asijských a afrických zemí přicházeli nejprve sami a počítali, že se jednou vrátí domů. Od sedmdesátých let za nimi přijížděli rodiny: novým domovem se všem staly evropské země. Třetí menší proud tvoří studenti a pozdější absolventi vysokých škol, kteří se nevracejí a také političtí emigranti. Mezi nimi jsou uprchlíci před radikálními islámskými režimy (jako např. skupiny iránské emigrace, zvláště v Itálii a ve Švédsku) i naopak aktivisté islámských hnutí.“⁵

Píše se rok 1945 a Evropský kontinent se probouzí z války, která vysílila nejen ji. Je potřeba obnovit válkou zničenou infrastrukturu, je nutné zrekonstruovat vybombardovaná města a dát novou tvář válkou znavené Evropě. K tomu je potřeba velmi mnoho pracovních sil, kterých je v té době v západní Evropě nedostatek. Tuto mezeru vyplnili hlavně Evropané z chudších zemí, jako byli Španělé, Italové, Portugalci a Jugoslávci. Byli to přistěhovalci, kteří přišli za prací a za lepšími platovými podmínkami, než jim nabízela jejich mateřská země, tzv. gastarbeitři. Mezi těmito dělníky z chudších evropských zemí a obyvateli Francie,

⁴ Islámské právo založené zejména na textech Koránu a hadíthů; srov. FLEISSIG, J., BAHBOUH, C. *Malá encyklopedie islámu*, s. 159.

⁵ KROPÁČEK, L. *Islámský fundamentalismus*, s. 234.

Německa a Velké Británie, kteří si tuto levnou pracovní sílu najali, nebyla hlubší kulturní propast. Ve většině případů je spojovalo stejné náboženství, kulturní zvyky a tradice. Byli téměř neviditelní a vděční za příležitost vydělat peníze, ke kterým by se ve své rodné zemi dostávali jen velmi těžko. Po nějakém čase se tyto gastarbeitři vraceli zpět do svých vlastí, čímž na trhu práce opět vznikla poptávka po takto levné a výkonné pracovní síle. Tu měli nahradit dělníci ze severní Afriky, Asie a Blízkého východu. Ti přicházeli, aby našli lepší život nejen pro sebe, ale i své rodiny. Většina z nich nebyla ochotna se začlenit do společnosti a utvářeli uzavřené komunity, které si žily vlastním životem, na rozdíl od imigrantů z evropských zemí, kteří s integrací neměli sebemenší problém. Poté se zde objevilo poznání, že přistěhovalci tvořili velkou část vnitřních čtvrtí mnoha měst. „V Bruselu se více než 55% dětí narodilo přistěhovaleckým rodičům. V německém Porúří bude za několik málo let víc než polovina lidí pod třicet let neněmeckého původu. V dohledné budoucnosti, možná ještě za života mnoha z těch, kdo chodí nyní do školky, budou představovat většinu. A téměř přes noc to, co bylo pokládáno za menší problém na místní úrovni, se stává hlavním politickým problémem, neboť roste odpor domácích obyvatel, kteří se odmítají stát cizinci ve vlastní zemi.“⁶

Problém s integrací této menšiny byl objeven vládními institucemi příliš pozdě. Přistěhovalci byli lhostejní, či dokonce nepřátelští vůči evropským hodnotám. Zde evropský multikulturalismus⁷ narazil na velký problém. „Od sedmdesátých let si místní muslimské obce začali zřizovat vlastní sítě sociálních, vzdělávacích i sportovních a rekreačních zařízení. Šířili se také specializované obchody, zvláště muslimská knihkupectví, řeznictví a restaurace. Muslimské komunity si podle svých možností zařizovaly modlitebny, často adaptováním garáží nebo bytů v panelácích na předměstí, nebo mešity se společenskými

---

⁶ LAQUEUR, W. *Poslední dny Evropy*, s. 16.

⁷ Slovo multikulturalismus se poprvé objevilo ve Švýcarsku v roce 1957, jako vyjádření charakteristiky národa, který je politicky jednotný, ačkoliv je kulturně velmi rozdílný; srov. Wikipedie otevřená encyklopedie, *Multikulturalismus* [online]. 2008. [cit. 20–5–2008]. Dostupné na WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Multikulturalismus>>.

prostorami.“⁸ To vedlo pouze k izolaci muslimů na evropské půdě a jejich stále větší uzavírání se do sebe.

1.2 Úbytek evropského obyvatelstva

Tímto problémem se již reálně zabývá mnoho států. V evropských zemích začíná převažovat počet občanů v důchodovém věku, nad občany ve věku produktivním. Z této skutečnosti mohou vzniknout veliké problémy pro nejednu z evropských ekonomik. Bude třeba sáhnout k razantním reformám a to nejen v důchodovém systému. Již mnoho států unie láká kvalifikovanou pracovní sílu z východní Evropy. Tito lidé mohou zaplnit mezery vznikající na pracovním trhu a zároveň mohou podpořit populační růst té země, do které se rozhodnou přestěhovat.

Současný pokles populace není tak rapidní, ale je alarmující s výhledem do budoucnosti. V 19. století měla průměrná rodina přibližně 5 dětí. Tento trend ovšem nevydržel dlouho a toto číslo se zmenšovalo až do vypuknutí první světové války. Porodnost se začala opět zvyšovat až po konci druhé světové války, ale poté opět klesla pod reprodukční míru.⁹ Ty nejvíce pesimistické odhady tvrdí, že tento úbytek může stále narůstat a to dokonce až do takové míry, že do sta let by evropská populace byla pouhým zlomkem té dnešní a do dvou set let by mohly zmizet některé země. „To je jistě zarážející trend vzhledem k tomu, že před pouhými sto lety byla Evropa středem světa. Afrika sestávala téměř úplně z evropských kolonií, Indie byla drahokamem britské říše. Německo, Francie a Rusko měly nejsilnější armády na světě, Británie nejsilnější námořnictvo. Evropská ekonomika vedla svět, Amerika dělala rychlý pokrok, ale stále měla před sebou dlouhou cestu a málokdo si jí všímal. Politicky a kulturně se počítali jen Londýn, Paříž, Berlín a Vídeň; neexistoval žádný rozumný důvod, proč by

---

⁸ KROPÁČEK, L. *Islámský fundamentalismus*, s. 235.

⁹ Reprodukční míra je v průměru 2,2 dítěte na rodinu; srov. RŮŽIČKA, L. *Demografická revoluce v rozvojových zemích východní a jihovýchodní Asie*. [online]. 2004, [cit. 20-05-2008]. Dostupné na WWW: < http://www.czso.cz/csu/2003edicniplan.nsf/o/1803-03-4_2003-anotace_ii_>.

evropští studenti měli navštěvovat americké univerzity, které zaostávaly za evropskými.“¹⁰

Pokles porodnosti nebyl pouze otázkou několika států západní Evropy, ale zasáhl Evropu celou, nehledě na vyznání obyvatelstva, vyspělost ekonomiky, či velikost armády. Svou roli sehrála antikoncepční pilulka a s ní ruku v ruce emancipace žen. Ženy již nebyly odsouzeny k tomu rodit děti a starat se o domácnost. Tato pilulka umožnila mnohým ženám budovat kariéru právě na úkor porodnosti. Do ekonomik všech evropských zemí se začali zapojovat i ženy, což zvýšilo výkonnost národního hospodářství. Paradoxně to vedlo k situaci, kdy to co zapříčinilo větší blahobyt, zapříčinilo pokles porodnosti. Jistou roli zde sehrál také pokles významu rodiny. Zde je pár statistických údajů. „Francouzská populace by měla klesnout jen mírně, z dnešních 60 milionů na 55 milionů v roce 2050 a 43 milionů na konci století, ale počet etnických Francouzů bude klesat rychle. Podobný trend vládne ve Spojeném království: ze 60 milionů v současnosti na 53 miliony v roce 2050 a 45 milionů v roce 2100. Většina ostatních evropských zemí však na tom má být podstatně hůř. Tak populace Německa, jež činí 82 miliony, klesne v roce 2050 na 61 milion a v roce 2100 na 32 miliony. Pokles v Itálii a ve Španělsku má být drastický. Itálie má v současnosti asi 57 milionů obyvatel, kterýžto počet se do poloviny století scvrkne na 37 milionů a na 15 milionů na konci století. Číslo pro Španělsko: 39 milionů dnes, 28 milionů v roce 2050 a 12 milionů koncem století. Žádná z těchto předpovědí nebere v úvahu imigraci v nadcházejících desetiletích.“¹¹

Evropská populace stárne. V některých zemích je dokonce více šedesátníků, než občanů, kteří již oslavili dvacátý rok života. Tuto situaci by mohli vyřešit právě přistěhovalci ze severní Afriky a Blízkého východu. Tam porodnost rozhodně neklesá, ba naopak. „Podle těchto odhadů bude mít v roce 2050 Turecko 100 milionů obyvatel, Egypt 114 milionů, Alžíránů bude 45 milionů a Maročanů rovněž 45 milionů. Nejvíce bude porodnost růst v těch skutečně nejchudších

---

¹⁰ LAQUEUR, W. *Poslední dny Evropy*, s. 20.

¹¹ Tamtéž, s. 22.

zemích. V roce 2050 má mít Jemen víc obyvatel než Ruská federace, a jak Nigérie, tak Pákistán víc obyvatel než evropská patnáctka. Německo, které je dnes čtrnáctou nejlidnatější zemí, klesne za Kongo, Etiopii, Ugandu, Vietnam, Turecko, Egypt, Afghánistán a Keňu.¹²

Podle těchto předpovědí, dojde k rapidnímu úbytku obyvatelstva, který bude muset Evropa vyřešit. Nabízí se jí řešení v podobě migrace z oblastí, které jsou k Evropě relativně blízko a kde nedochází k úbytku populace. Tyto plány se však zdají velmi optimistické, až spíše utopické. K obnovení věkové rovnováhy by bylo podle propočtů OSN zapotřebí minimálně 700 milionů přistěhovalců během deseti let.¹³

1.3 Migrace a začleňování do společnosti

Největší příliv imigrantů byl zaznamenán po konci druhé světové války, kdy došlo k novému mocenskému uspořádání Evropy. Došlo k masovému odsunu německého obyvatelstva z východní a střední Evropy, které v moderních dějinách nemělo obdoby. Vítězné mocnosti rozdělily Evropu na dvě sféry vlivu, východní a západní, oddělené tzv. Železnou oponou.¹⁴ Východní blok byl ovládán stalinským Sovětským svazem a západní blok zbylými spojeneckými mocnostmi, mezi něž patřila Velká Británie, Spojené státy americké a Francie. Takto se ocitla města, jako např. Sofie, Bukurešť, Bělehrad, Budapešť, Vídeň, Praha, Berlín a Varšava v náručí sovětského medvěda.

Další vlnu tvořili již výše zmiňovaní dělníci z Blízkého východu a severu Afriky. Evropa napravovala své špatné svědomí ze začátku druhé světové války, kdy odmítla udělit uprchlický azyl židovským občanům, kteří byli následně

---

¹² LAQUEUR, W. *Poslední dny Evropy*, s. 23.

¹³ srov. LAQUEUR, W. *Poslední dny Evropy*, s. 25.

¹⁴ Winston S. Churchill na konferenci 5. března 1946 ve Westminsterské koleji, takto označil linii, kterou byla Evropa po druhé světové válce rozdělena; srov. ESNER, J. *Fultonský projev*. [online]. 2008, [cit. 20-05-2008]. Dostupné na WWW: <http://studena.valka.cz/fulton_1946.htm>.

deportováni do ghatt a odtud do koncentračních táborů, kde drtivá většina z nich zahynula. „V některých případech, jako ve Skandinávii a v Nizozemsku, se možná špatné svědomí táhne už od třicátých let, kdy tyto státy většinou odmítaly poskytnout azyl uprchlíkům z nacistického Německa, přestože byli rasově nebo politicky perzekuováni. V Německu se také báli, aby si země nevykoledovala rasistický přídomek, kdyby odmítala přistěhovalce. Je obtížné odhadnout, co si vlastně úřady v těchto zemích myslely; že nekontrolovatelná imigrace neskrývá velké problémy? Že se ekonomické, sociální a kulturní problémy vyřeší, že přistěhovalci jednoho dne zmizí nebo, že budou dobře integrováni?“¹⁵ Evropské země celkem bez problémů vydávaly pracovní povolení až do období ropné krize, která začala rokem 1973.

V tomto roce došlo k eskalování již šest let starého válečného konfliktu tzv. šestidenní války¹⁶ mezi Izraelem na jedné straně, proti Egyptu, Sýrii a Jordánsku na straně druhé. Izrael byl znovu napaden 6. října 1973. Izrael opět ukázal svou odhodlanost udržet své pozice na Sinajském poloostrově a útok odrazil. Arabové, kteří pochopili, že Izrael podporován především Spojenými státy americkými, nebude možné zlikvidovat. Tato situace přiměla Arabské státy, které ovládali většinu trhu s ropou, razantně zvýšily její cenu, což mělo za následek zhoršení evropské ekonomiky a růst nezaměstnanosti. Tato ropná zbraň se stala velmi účinnou a vedla nejen ke krizi v USA a Evropě, ale i k přísunu obrovských finančních prostředků, se kterými pak mohli dále disponovat.

Evropské vlády reagovaly na tuto vzniklou situaci tím, že přestaly udělovat imigrantům pracovní povolení. To ovšem nezabránilo tomu, aby do zemí západní Evropy proudily další masy přistěhovalců, samozřejmě ilegálně, kteří toužili po lepším životě, nejen pro sebe, ale i své rodiny. Mnohdy celé rodiny se vydávaly do Evropy na vlastní pěst přes moře a mnozí při pokusu o dosažení břehů Itálie, či Španělska na velmi chatrných a přeplněných člunech přišli o život. Jiní zvolili

---

¹⁵ LAQUEUR, W. *Poslední dny Evropy*, s. 137.

¹⁶ Izrael během šesti dnů dobyl Golanské výšiny, obsadil pásma Gazy, západní Jordánsko a východní Jeruzalém.

pomoc převaděčů, z čehož se stal velmi výnosný obchod. Tím, že evropské státy přestali udělovat pracovní povolení, se zvýšil počet žadatelů o azyl. „...nepřetržitý proud uprchlíků ze zemí postižených chudobou a válkami, popřípadě i ze zemí, v nichž zhroucení komunismu vyvolalo krizovou situaci. Tímto způsobem vznikají v Evropě nové etnické menšiny, které zde představují mnohem větší kulturní pestrost, než byly menšiny autochtonní (domorodé). To, že žijí v diaspoře, resp. v soustředění jen v některých městských čtvrtích, nevyvolává nějakou snahu o podtržení (iredentu), zato však zvětšuje možnost třecích ploch s domorodci.“¹⁷ Nadále byla opatření pro vstup do Evropy zpřísnována. Mnohým žadatelům o azyl byl odepřen vstup do země a byli vyhoštěni. Vyhoštění probíhalo tím způsobem, že imigrant byl vypovězen do sousední země a ta ho poslala do jiné země, dokud se přistěhovalci v tomto systému nepodařilo ukrýt a nelegálně si najít zpět cestu do země, která ho vyhostila jako první. To umožnila především Schengenská úmluva,¹⁸ kdy byla kontrola hranic převážně zrušena. Průzkumy a odhady počtu muslimských přistěhovalců na území západní Evropy, kteří jsou zde legálně, či nikoli jsou dosti vysoké. Ve Francii se jedná přibližně o 5 milionů, v Německu 3,6 milionu, Británie je na třetím místě se 1,6 milionem imigrantů, v Nizozemsku jde o 1 milion muslimů stejně, jako ve Španělsku.¹⁹

Tato čísla nejsou nijak zarážející, ani hroživá. Tak by se spíše dala popsat situace, s jakou přistupovalo mnoho zemí k integraci těchto menšin do evropské společnosti, která je hodnotově velmi odlišná od té muslimské. Zpočátku byli tyto lidé pro Evropany pouze levnou pracovní silou, která se sama izolovala od ostatních komunit v evropské společnosti, díky své kulturní odlišnosti. Tyto izolované komunity se začali rozrůstat o dorazivší rodinné příslušníky, kteří pouze přispěli k ještě většímu odloučení. Mnohé vlády vyšly těmto komunitám vstříc a zakládaly školy islámu, mešity a různá kulturní střediska. Tato rádo by

---

¹⁷ KREJČÍ, J. *Kontrastní hodnoty a multikulturní společnost*, s. 18.

¹⁸ Původně uzavřena mezi Francií, Německem, Belgií, Nizozemím a Lucemburskem 14. června 1985 u lucemburského Schengenu; srov. Wikipedie otevřená encyklopedie. *Schengenská smlouva*. [online]. 2008, [cit. 22-05-2008]. Dostupné na WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Schengensk%C3%A1_smlouva>.

¹⁹ srov. LAQUEUR, W. *Poslední dny Evropy*, s. 31.

dobrá vůle byla pouze dalším impulsem k tomu, neotevírat se jiné kultuře a jiným hodnotám.

Islám je jako takový velmi těžko slučitelný s demokracií a lidskými právy, která jsou neodmyslitelnou součástí evropské kultury. Právě v tomto bodě vzniká mezi islámem a evropskou sekularizovanou společností třetí plocha. Při porovnání několika článků Všeobecné deklarace lidských práv s islámskými zvyklostmi a právem, nalezneme neslučitelné a nepřijatelné prvky islámu.

Čl. 1 Všichni lidé rodí se svobodní a sobě rovní v důstojnosti i právech. Jsou nadáni rozumem a svědomím a mají spolu jednat v duchu bratrství.²⁰

Hned několik veršů v Koránu je v rozporu s prvním článkem.

„Vy, kteří věříte! Neberte si nevěřící za přátele místo věřících! Chcete snad proti sobě dát Bohu oprávnění zjevné?“ (Korán 4:144)²¹

„A pohybujete-li se po zemi, není pro vás hříchem zkrátit modlitbu, obáváte-li se, že vás vystaví pokušení ti, kdož nevěří. A nevěřící jsou vskutku pro vás nepřáteli zjevnými.“ (Korán 4:101)

„Vám, kteří věříte, jest předepsán zákon krevní msty za zabití: muž svobodný za muže svobodného, otrok za otroka, žena za ženu. A bude-li komu sleveno něco bratrem jeho, pak necht' následován je zvyk uznáný a budiž zaplacení přijato s dobrou vůlí. A toto je ulehčení a milost od Pána vašeho; kdo pak přestoupí toto nařízení, tomu dostane se trestu bolestného.“ (Korán 2:178)

Čl. 5 Nikdo nesmí být mučen nebo podrobován krutému, nelidskému ponižujícímu zacházení nebo trestu.

---

²⁰ srov. Český helsinský výbor. *Všeobecná deklarace lidských práv*. [online]. 2008, [cit. 23-05-2008]. Dostupné na WWW: <<http://www.helcom.cz/view.php?cisloclanku=2005020101>>.

²¹ *Korán*. Praha: Academia, 1972, přel. Ivan Hrbek.

„Zloději a zlodějce utněte ruce jejich v odplatu za to, co provedli, a jako varovný příklad od Boha! A Bůh je mocný, moudrý.“ (Korán 5:38)

Čl. 16 (1) Muži a ženy, jakmile dosáhnou plnoletosti, mají právo, bez jakéhokoli omezení z důvodů příslušnosti rasové, národnostní nebo náboženské, uzavřít sňatek a založit rodinu. Pokud jde o manželství, mají za jeho trvání i při jeho rozvázání stejná práva.

„Nevstupujte ve sňatek s modloslužebnicemi, A pokud neuvěří; a věřící otrokyně je věru lepší než modloslužebnice, i když se vám tato více líbí. Neprovdávejte dcery své za modloslužebníky, pokud tito neuvěří; a věřící otrok je věru lepší než modloslužebník, i když se vám tento více líbí. Takoví lidé vás zvou do ohně pekelného, zatímco Bůh vás zve do ráje a k odpuštění, s dovolením Svým, a objasňuje znamení Svá lidem – snad si to připomenou!“ (Korán 2:221)

„Podle islámského práva mají ženy podřadné postavení. Jejich svědectví na soudu má jen poloviční váhu ve srovnání se svědectvím muže. Pohyb žen je přísně omezen. Žena se nesmí vdát za nemuslima. Nemuslimové žijící v muslimských zemích mají podle islámského práva podřadné postavení. Nesmějí svědčit proti muslimovi.“²²

Těchto několik příkladů ilustruje problematiku začleňování evropské společnosti. Možná právě tyto rozdíly v chápání člověka jako individuality, která je schopna rozhodovat sama za sebe, brání tomu, aby byla prolomena tato bariéra bránící poklidnému soužití na evropské půdě. Samotní autochtonní obyvatelé nahlíží na přistěhovalce mnohdy skrz prsty, kvůli jejich neochotě přijmout hodnoty společnosti, která jim poskytuje domov, pracovní místa, podporu v nezaměstnanosti a mnohdy také azyl, což je u muslimů v Evropě velmi častý jev. „Ve skutečnosti je dnes xenofobie v Evropě obrácena proti africkým

---

²² WARRAQ, I. *Proč nejsem muslim*, s. 246

a muslimským imigrantům. Můžeme ji celou vysvětlit pouze jako rasisticky motivované odmítnutí? Jistě že ne. Z etnického hlediska se Asiaté (Číňané, Japonci, Korejci atd.) od bělochů neliší o nic méně než Afričané. Ani Indové nejsou jako my: vůbec takoví nejsou. A přece Asiaté ani Indové nevyvolávají odmítavou reakci – dokonce ani tam, kde jich je dnes vysoký počet (Asiaté ve Spojených státech, Indové ve Velké Británii). Je třeba si též povšimnout, že Asiaté nepodléhají asimilaci o nic více nežli Afričané. Z toho musíme vyvodit, že evropská xenofobie se zaměřuje na Afričany a Araby, především pokud vyznávají islám. Jinými slovy, jde tu hlavně o kulturně-náboženskou odmítavou reakci²³

Muslimská kultura nahlíží na svět v každém směru skrze náboženství. Každá oblast života muslima podléhá islámskému právu a příkazům obsaženým v Koránu. Jak se mohou tito přistěhovalci přizpůsobit sekularizovaným společnostem západní Evropy, když považují svou víru za nadřazenou veškerým zákonům země, ve které žijí? Evropané jsou považováni za bezvěrce, které je třeba obrátit na pravou víru, což je islám, pomocí jakýchkoliv prostředků. Šíření islámu se nazývá džihád. Džihád se dělí na několik složek.

1. Džihád srdcem – Přemáhání hříchu, projevy zbožnosti.
2. Džihád jazykem – Podpora a šíření misijní činnosti islámu.
3. Džihád mečem – Vedení válek za šíření islámu či válek za obranu islámu.
4. Džihád rukou – Pomoc potřebným, charitativní činnost.²⁴

Někteří z mladých muslimů, potomků přistěhovalců, kteří se narodili již v zemi, která jejich rodičům nebo dokonce prarodičům poskytla azyl, verbování do teroristických organizací. Tyto organizace šíří víru především mečem. Mladí muslimové ovlivňováni z jedné strany svými rodiči, kteří se mnohdy velmi přísně drží své víry, ve které vyrostli ve svých rodných vlastech a ze strany druhé na ně působí společnost, kde dosáhli určitého vzdělání a která je od narození obklopuje. Naplnění pocitem, že ani do jedné z těchto skupin nepatří, často ovlivní jejich

---

²³ SARTORI, G. *Pluralismus, multikulturalismus a přistěhovalci*, s. 35.

²⁴ srov. MENDEL, M. *Džihád: islámské koncepce šíření víry*, s. 24–27.

úsudek. Snaha někam patřit vede dosti často k tomu najít své kořeny. „Největší vliv na ně nemá domov ani imámové, ale pouliční gangy. Rodiče mají malou autoritu a jejich způsob života potomky neláká: nejsou dost sebevědomí, pracují příliš těžce a vydělávají příliš málo. Ani o staromódní islám nemá značná část mládeže žádný velký zájem. Jisté následovníky mezi mladými muži může mít pouze hrstka charismatických náboženských vůdců, kteří kážou extrémní akci.“²⁵ Mezi těmito mladými muslimy nalézáme i výjimky potvrzující pravidlo. Kritické přistupování k nařízením imámů, které je tak typické pro evropskou mentalitu, si začínají osvojovat i mladí muslimové, kteří nechtějí jen využívat bezedné studny sociální pomoci. „V první generaci dětí přistěhovalců se zejména ve Spojeném království, ve Francii a v Německu začíná vyskytovat množství úspěšných absolventů univerzit a jiných vysokých škol. Budou z nich skvělí občané nové Evropy, v níž jsou jedním z kamínků její základní mozaiky; budou schopni – budou-li si to přát – budovat mosty k severní Africe, Blízkému východu, Pákistánu a jiným krajům, s nimiž je spojuje původ. Budou schopni pomáhat jim vybřednout z marasmu.“²⁶

Dalším důvodem izolace může být v mnoha případech neadekvátní pomoc poskytovaná přistěhovalcům od státu. Zatímco v první polovině 20. století byli nuceni chudí imigranti z východu postarat se sami o sebe bez jakékoliv pomoci, pokud byli vůbec do země vpuštěni, tak v druhé polovině minulého století se situace radikálně změnila. Štědré příspěvky, zdravotnické služby a sociální jistoty nenutí přistěhovalce opustit svou komunitu, najít si práci, která by nahradila štědrú pomoc od státu a tím se lépe začlenit do společnosti. Nezaměstnanost dosahuje mezi muslimskou mládeží obrovských čísel. „Ta dosahuje ve Francii a Německu 30 až 40% a v Británii ani v Holandsku to není o mnoho méně. Procento mladých Turků, kteří v Berlíně nedokončí školní vzdělání, je velmi vysoké (mnohem vyšší mezi chlapci než mezi dívkami) a stejně je tomu i v jiných evropských zemích. Jen 3% muslimské mládeže v Německu vystuduje univerzitu. Mají chabé jazykové znalosti a není divu: doma mluví turecky a arabsky, knihy

---

²⁵ LAQUEUR, W. *Poslední dny Evropy*, s. 38.

²⁶ KEPEL, G. *Válka v srdci islámu*, s. 218–219.

v mnoha domácnostech nenajdeme, a navíc mládež od používání němčiny (nebo angličtiny) odrazují rodiče, kteří si jazyk často neosvojili. Chlapce posílají do škol, kde se vyučuje Korán, ale ke studiu jiných předmětů je nijak nepovzbuzují. Děvčata, která dovrší šestnáct let, mají často zakázáno chodit do školy, natožpak na univerzitu, kde by mohla být vystavena nežádoucím vlivům.²⁷ Díky těmto výchovným metodám v rodinách přistěhovalců vyrůstá generace nevzdělaných mladých lidí, pro které je lepší zapojit se do organizovaného zločinu, než získat odbornou kvalifikaci a zapojit se do společnosti. Mladé muslimy naplňuje pocit, že nejsou dostatečně přijati společností a dávají to své hostitelské zemi patřičně najevo. Zároveň si ale nedokáží představit situaci, kdy by se měli vrátit do vlasti svých rodičů, kde by se jejich životní situace radikálně zhoršila.

Pokud děti muslimů navštěvují školy, kde se vyučuje v arabštině, nejsou studenti opět nuceni k tomu, aby se učili jazyk a tím jim byla usnadněna integrace do společnosti. Jak je možné, že takovéto problémy nemají potomci imigrantů, kteří přišli z Číny, Indie a jiných nemuslimských zemí? „Chce se muslim integrovat? To je poněkud odlišná otázka, než jaké si klademe v případě jiných kulturních identit. Židé, Indové i Asiaté přísluší ke kultivovaným, tedy pružným a členěným kulturám, jež dokáží udržovat rovnováhu mezi setrváním v uzavřenosti a vstřícnou otevřeností. Islám ve své hrubé podobě, jakou vyvází do Evropy, tuto pružnost postrádá. Ani k ní nenabádá. A proto první vlně muslimů chybí schopnost a pravděpodobně i touha se integrovat. Nevyvozují z toho, že se střetáváme s nepřekonatelnou bariérou, ale že tu určitá bariéra existuje, že se integrační partie hraje s dětmi a celá se odehrává ve školství a školní budově. Školství je vždy důležité; v případě muslima mívá pak význam rozhodující.“²⁸

Školství je cesta jak mladým muslimům představit hodnoty evropské kultury a umožnit jim nahlížet na svět, ve kterém žijí z více perspektiv. Tomuto problému se v současnosti nejvíce věnují v Německu a ve Francii. Paradoxně tyto snahy narážejí na odpor z vlastních řad, kdy jsou nadále zakládány církevní školy, do

---

²⁷ LAQUEUR, W. *Poslední dny Evropy*, s. 37.

²⁸ SARTORI, G. *Pluralismus, multikulturalismus a přistěhovalci*, s. 91.

kterých samozřejmě pravověrného muslima nepřijmou. Proč tedy zakládat tyto školy a tím poskytnout možnost muslimům, aby si mohli takovéto školy také založit a tím se opět vzdálit od možné integrace prostřednictvím společných škol, které nebudou rozděleny podle vyznání toho či onoho studenta nebo dokonce rozdělování do tříd podle pohlaví. Tyto školy by samozřejmě nebyly financovány státem, který by nemohl poskytnout zdaleka takový luxus, jako např. štedří sponzoři z arabských zemí. „Ozývá se námitka, že i když islámské školy dostanou povolení, bude jich stejně jen málo a budou chudobné. Ale kdepak! Pravděpodobně budou bohatší a početnější, než soukromé katolické školy. O islámské školy se totiž postará arabská ropa. Saudští (i jiní) Arabové se rádi zbaví svých extremistů, tak že je budou financovat v zahraničí. A tak soukromé školy, jež by skutečně mohli v příštích desetiletích vyrašit, by mohli být školami muslimskými, které budou nakonec arabsky učit, co se jim zlíbí. Budou to tedy školy, jež budou nadále děti imigrantů držet pěkně uzavřené v islámské ohradě. To pak můžeme dát sbohem jakýmkoli vyhlídkám na integraci.“²⁹

Jako základní kámen integrace se školství jeví i na příkladu ultraortodoxních Židů v Izraeli, kteří se vyhýbají jakémukoli kontaktu se sekularizovanými oblastmi společnosti. Jsou osvobozeni od vojenské služby a navštěvují své školy, které jsou izolovány od zbytku židovské populace. Tito Židé (Sefardé) jsou stejnými občany Izraele, jako ostatní Židé, používají stejný jazyk a patří ke stejnému etniku. Přes tato fakta, se nedaří tuto skupinu, která tvoří 20% obyvatel Izraele začlenit do společnosti.³⁰ Tento příklad nám ukazuje, jak důležitou roli může sehrát školství v integraci přistěhovalců a nejen jich.

1.4 Situace ve Velké Británii (Londonistán)

---

²⁹ SARTORI, G. *Pluralismus, multikulturalismus a přistěhovalci*, s. 92.

³⁰ srov. tamtéž, s. 92.

Britský model integrace má kořeny v bohaté koloniální minulosti. Ostatní kultury byly respektovány, ale za nadřazenou byla považována pouze kultura britská. V současnosti je situace poněkud odlišná. „... zavedení slavnostních státoobčanských přísah pro nově naturalizované občany (od února 2004), bezplatnou distribuci příručky *Living in the United Kingdom*, široké zapojení dobrovolného a privátního sektoru do integrace, včetně nabídky individuálních „mentorů“ pro imigranty, obsah kurzů občanské výchovy i propracované testování znalostí angličtiny. Tím se také v Británii dějinné kyvadlo pohnulo od multikulturní integrace etnických komunit k občanské integraci jednotlivců.“³¹

Počet muslimů ve Velké Británii začal stoupat po rozpadu koloniální říše. Největší počet migrantů pochází právě z Bangladéše, Indie a Pákistánu. Masivní migrace byla omezena roku 1962 na slučování rodin a politický azyl. Přistěhovalci se soustřeďují v Londýně, Birminghamu, na západě Midlands, v západním Yorkshiru a Lancashiru.³² „Celkově asi 1,75 milionu (360 000 Pákistánců, 130 000 Indů, 100 000 příchozích z východní Afriky, 200 000 Arabů, 70 000 Turků aj.), asi 1000 modliteben (hlavní mešity v Londýně, Birminghamu, Liverpoolu a Bradfordu).“³³ Komunitu muslimů zviditelňovaly aktivity některých jejich členů, kteří vynikali svou radikálností. Ti byli ovlivněni především kazateli ze Saudské Arábie, kteří v nich zažehli plamen „pravého“ islámu. Přistěhovalci z Bangladéše byli ovlivněni často prvky hinduismu, a tudíž nebyl jejich islám tak ortodoxní. Mladí muslimové nadšeni kázáním byli snadným terčem pro verbování do teroristických skupin. K šíření islámu v Británii slouží i několik středních škol a periodik sponzorovaných arabským světem. „... muslimové mají vlastní kurzy při mešitách a 16 středních škol. V Londýně vycházejí prestižní arabské deníky *Al-Haját* a *Aš-šarq al-awsat*, kontrolované saudským kapitálem, a více než stovka periodik v angličtině a různých jazycích muslimského světa. Rozhlas MBC vysílá arabsky, BBC má svůj servis pro zahraničí. K emigrantům se obrací více než 60

---

³¹ BARŠOVÁ, A., BARŠA, P. *Přistěhovalectví a liberální stát*, s. 176–177.

³² srov. LAQUEUR, W. *Poslední dny Evropy*, s. 58.

³³ KROPÁČEK, L. *Blízký východ na přelomu tisíciletí*, s. 196.

nezávislých rozhlasových stanic. O muslimském dění v Británii informuje komunita vlastním časopisem *Q News*.³⁴

Pro muslimskou menšinu je typické, že si mezi ostatními přistěhovalci (nemuslimy) vede nejlépe, ale přitom si nejvíce stěžuje. Žijí většinou v nejhudších částech měst a mnohdy nemají ani oborovou specializaci. Tím pádem mají i největší nezaměstnanost. Muslimští přistěhovalci pocházejí většinou z velmi zaostalých zemí a měst, kde vzdělání nehraje tak velkou roli jako religiozita, která ovládá celé společenství, proto kontakt se sekulární evropskou kulturou dělá mnohým přistěhovalcům nejen ve Velké Británii takové problémy. Jiná etnika nemají problém plnit občanské povinnosti, které od nich vyžaduje země, ve které mohou žít. Situace v Británii je odlišná od poměrů na evropském kontinentu. Muslimští imigranti zde nebyli ve většině, a tudíž museli ke komunikaci naučit používat angličtinu. Šlo převážně o konflikty mezi dalšími přistěhovalci, kteří pocházeli z Afriky, Karibiku a jiných částí světa. Veřejná správa byla k tomuto chování ze strany muslimů velice shovívavá. Po atentátech 11. září, roku 2004, začala Velká Británie razantněji zacházet s nově příchozími obyvateli, kteří vedli nepokoje v ulicích, nebo dokonce nabádali k vraždám. Po vzoru Francie došlo k vyhoštění radikálních muslimů ze země.

„Londýn („Londonistán“) se stal útočištěm mnoha extremistů, kteří byli ve svých rodných zemích v arabském světě odsouzeni k dlouhým trestům vězení nebo k smrti. V Británii našli útočiště radikální organizace, zakázané ve většině arabských zemí, a mohly ve Spojeném království volně působit.“³⁵ Vyvrcholením se staly útoky ze 7. července roku 2005. Toho dne se stal Londýn terčem teroristického útoku. Čtyři výbuchy ochromily městskou autobusovou dopravu a metro. Obětí se stalo 52 lidí a přes 700 civilistů utrpělo zranění³⁶. Všichni útočníci byli Britové a muslimové, což poukazuje na jistou radikalizaci potomků

---

³⁴ KROPÁČEK, L. *Blízký východ na přelomu tisíciletí*, s. 196.

³⁵ LAQUEUR, W. *Poslední dny Evropy*, s. 60.

³⁶ srov. Seznam encyklopedie. *Teroristické útoky v Londýně (2005)*. [online], poslední aktualizace 16. 12. 2007. [cit. 26-05-2008]. Dostupné na WWW: <<http://encyklopedie.seznam.cz/heslo/524163-teroristicke-utoky-v-londyne-2005>>.

muslimů, kteří se již narodili ve Spojeném království, a tudíž mají i britské občanství. Velký vliv zde hrají výše zmínění extremisté, kterým byl udělen azyl, nebo kteří pobývají na území Velké Británie nelegálně.

1.4.1 Salman Rushdie

Tento spisovatel, ač občan Velké Británie, se svým dílem vystavil přímé hrozbě smrti, kterou posvětil samotný ajatolláh Chomejní. Je nucen schovávat se před hrozbou útoku na jeho osobu za věc, která je v Evropě naprosto běžnou věcí. Svoboda slova je základním stavebním kamenem každé demokratické společnosti a ta je v tomto případě velice ohrožena právě radikálními muslimy, kteří by výzvu přijali osobně.

Rushdie se narodil 19. 6. 1947 v Bombaji. Několik dní na to, získala Indie nezávislost na britském impériu a spolu s rostoucími náboženskými tlaky opustila rodina Indii a přesunula se do Pákistánu a poté do Velké Británie. Zde roku 1968 Rushdie vystudoval historii na univerzitě v Cambridgi. V současnosti žije v New Yorku.³⁷

V únoru 1989 vydal ajatolláh Chomejní fatwu³⁸ proti Salmanu Rushdiemu, za vydání knihy s názvem *Satanské verše*. Hlavními postavami této knihy, jsou dva cestující na mezinárodní letecké lince z Indie do Velké Británie. Při letu dojde ovšem k tragické nehodě a letadlo se zřítí do kanálu La Manche. Jako zázrakem tyto dva cestující přežijí a postupně zjišťují, že se začali postupně měnit. Jeden z nich, v bytost podobnou andělovi a druhý v čerta. Druhý z těchto dvou cestujících zažije ponižující a rasistické přijetí od imigračních úředníků. První začne mít sny, v nichž vystupuje jako archanděl Gabriel diktující verše Prorokovi. Ústředním motivem této knihy, je odlišnost kultur. Po těchto zážitcích se oba hrdinové vracejí ke svým původním podobám, i když poněkud změněni tím co

---

³⁷ srov. BARÁKOVÁ, M. Salman Rushdie. *Spisovatelé.cz*. [online]. 2008, [cit. 26-05-2008]. Dostupné na WWW: <<http://www.spisovatele.cz/salman-rushdie>>.

³⁸ Oficiální prohlášení znalce zákona (muftího); srov. WARRAQ, I. *Proč nejsem muslim*, s. 499.

prožili. Kniha má ještě několik vedlejších dějových linií. Najdeme zde spoustu odkazů na Bibli i Korán, ale také na Othella či Carmen.³⁹ Následná vlna protestů, která doprovázela vydání knihy a vyjádření některých autorit k tomuto dílu a reakci ajatolláha byla velmi zajímavá. Mnozí poukazovali na fakt, že Rushdie je britským občanem, který platí daně a tudíž je podřízen pouze britským zákonům. Svoboda slova je jedním z pilířů evropské demokracie, tak proč by se nemohl svobodný člověk vyjádřit k libovolnému tématu? Myslím si, že pokud by se jednalo o cokoli jiného, než právě o kritiku islámu, sepsanou „odpadlíkem“, tak by tento problém vůbec nevznikl. Na druhou stranu je ovšem nutno poznamenat, že spisovatel moc dobře věděl, co vydání této knihy způsobí.

Řada článků v britském tisku věnujících se tomuto problému stále dokola narážela na tu „neskutečnou drzost“, kterou si dovolil Salman Rushdie provést. Jak si mohl dovolit kritizovat islám zrovna v době, kdy se v Evropě a také ve Spojeném Království potýkají vlády s problémy integrace muslimských občanů? Dokonce se začala objevovat doporučení, aby byla tato kniha stažena z prodeje, či dokonce zakázána. Je až s podivem, že se téměř nikdo nepozastavil nad požadavkem, aby byl Salman Rushdie zabit. Nejvíce starostí a obav měli ochránci lidských práv a svobod, jak zareagují muslimské menšiny v mnoha evropských zemích, ale samotný fakt, že za napsání knihy ve svobodné zemi hrozí občanovi této země smrt, nebyl téměř brán na vědomí.

Svoboda slova byla velmi těžce narušena. Pokud by byla kniha zakázána, jak by se potom postupovalo s knihami podobného ražení? Totiž knihy, které se k islámu staví s klasickou evropskou kritičností? Např. Hume: „(Korán je) divoké a absurdní představení. Všimněme si toho, co nám (Mohamed) povídá. Brzy shledáme, že vychvaluje takové případy zrady, nelidskosti, krutosti, pomsty a bigotnosti, které jsou s civilizovanou společností zcela neslučitelné. Zdá se, že se neřídí žádnými neměnnými zásadami. Vše je vychvalováno nebo zavrhováno jen

---

³⁹ srov. RUSHDIE, S. *Satanské verše*. Praha: Cesty, 1994.

podle toho, zda to vyhovuje nebo překáží pravým věřícím.“⁴⁰ Podobně i v díle Božská komedie od Dante Alighieriho: „Pohleďte, jak je Mohamed znetvořen! Předě mnou kráčí plačící Alí, s tváří rozpolcenou od brady až k čelu. I všichni ostatní, které zde vidíš, rozsévali během svého života pohoršení a roztržky, a proto jsou nyní tak rozpolcení.“⁴¹ Pokud by bylo zakázáno dílo Salmana Rushdieho, jak by zabránili tito kritici tomu, aby se tak nestalo i s autory jinými, o kterých mnohdy samotní muslimové nevědí, a pokud o nich vědí, tak budou těžko požadovat život některého z těchto dávno zesnulých autorů. Tato reakce ajatolláha pouze vykřesala jiskru, která může zapálit sud střelného prachu, který je zde zosobněn věčně nespokojenými a věčně nařikajícími radikálními muslimy.

1.5 Francie a muslimové

Země galského kohouta patří mezi nejvyhledávanější cílové stanice muslimských přistěhovalců. Vděčí za to své bohaté koloniální historii a své zeměpisné poloze. „Celkově se počet muslimů odhaduje na 4,2 miliony (z maghribských zemí 2,9 mil., z nearabských zemí Blízkého východu 300 000, ze subsaharské Afriky 250 000, z dalších arabských zemí 100 000, z Asie 100 000; 40 000 domácích konvertitů); asi 60% přistěhovalců pracuje v průmyslu a stavebnictví, v zemi je asi 1000 adaptovaných modliteben a 50 nově postavených mešit; vlastní hřbitov v Bobigny, jinak jen vyhrazené části obecných hřbitovů.“⁴²

Francie svou imigrační politiku založila na sekularizaci přistěhovalců a asimilaci. Tento model nefungoval, stejně jako nefungovala imigrační politika v jiných zemích i přes různé odlišnosti. Problémy, které vznikaly s přílivem imigrantů, měly být řešeny zvýšením dotací od státu a měl být poskytnut určitý čas na to, aby se situace uklidnila. Bohužel se tak nestalo a proti skupinám muslimské mládeže, která v letech 1994 a 1995 reagovala na situaci na Blízkém

---

⁴⁰ WARRAQ, I. *Proč nejsem muslim*, s. 24.

⁴¹ Tamtéž. s. 24.

⁴² KROPÁČEK, L. *Blízký východ na přelomu tisíciletí*, s. 191.

východě a v Alžírsku, musela tvrdě zasáhnout francouzská policie. Potomci přistěhovalců se oproti svým rodičům stále více radikalizovali, což se projevilo nejen bojem gangů mezi sebou, ale i ohrožováním naprosto obyčejných lidí. „To nebylo jen odmítání Francie a jejích hodnot, ale nenávisť k Francii, k jejím institucím a společnosti – a mluvčí mladé generace ji v bezpočtu případů vyjádřil. Do roku 2000 se v přistěhovaleckých čtvrtích objevilo téměř tisíc zón, kam policie nemohla vstoupit, samozřejmě až na případy, kdy bezpečnostní síly přišly ve velkém počtu. Ve stejné době se odhadovalo, že víc než polovina vězňů ve francouzských věznicích je muslimského původu. Tato radikalizace, která vyvrcholila pouličními bouřemi v listopadu 2005, neměla primárně náboženskou povahu. Je pravda, že v komunitách probíhala islamizace, ale je pochybné, že by mladou generaci motivovala hlavně náboženská ortodoxie či zbožnost.“⁴³

Růst nepřátelství vůči Francouzské společnosti je připisován diskriminaci, nezaměstnanosti a také rasismu ze strany autochtonního obyvatelstva. Je nutné připomenout, že s těmito problémy se potýkali imigranti před padesáti i sto lety a ani tyto překážky jim nezabránily splynout s původním obyvatelstvem, navíc bez velmi štědrých sociálních dávek poskytovaných v současnosti imigrantům na evropské půdě. Existuje několik světlých vyjímeček, které se dokázaly vymanit ze sevření ghett a předsudků. Mezi těmito lidmi najdeme politiky, právníky, umělce a také mnoho známých sportovců. Tito lidé, kteří našli cestu z tohoto začarovaného kruhu se stali právoplatnou součástí státu a plnohodnotnými občany země, ve které žijí. Mezi těmito dvěma skupinami, kdy jednu tvoří věčně nespokojení muslimové pobírající štědré dotace od státu a druhá skupina, kam patří úspěšní a cílevědomí muslimové, existuje skupina třetí. Do této třídy patří obyčejní muslimové, kteří mají zaměstnání, jejich děti navštěvují francouzské školy a jsou bezproblémoví. Mnohdy musí tato skupina pikat za prohřešky věčně rebelujících muslimských imigrantů. Tato situace převažuje ve všech zemích, které se potýkají s problematikou muslimských přistěhovalců.

---

⁴³ LAQUEUR, W. *Poslední dny Evropy*, s. 42–43.

1.5.1 Hidžáb

Někdy kolem roku 1989 po vlně islamizace, se začaly dívky do škol zahalovat do černého šátku, zvaného hidžáb⁴⁴. Toto náboženské gesto bylo pro francouzskou sekularizovanou společnost naprosto nepřijatelné⁴⁵. „Zákon zakazující nošení nápadných náboženských symbolů či oděvů na druhém stupni francouzských základních škol a ve státních gymnáziích, podepsaných prezidentem Chiracem 15. března 2004.“⁴⁶ Většina pedagogů, tuto činnost shledávala jako nezákonnou a proto dívky posílali do muslimských škol a některé z nich byly dokonce vyloučeny. Proti těmto postupům se ohradily téměř všechny politické strany, kromě Národní fronty Jean Marie Le Pena, která se za toto jednání jednomyslně postavila. Nošení šátku bylo považováno za snahu oddělit se od ostatních, tzv. nevěřících a dát tak najevo svou příslušnost k islámu, ale také zde šlo ze strany mladých muslimek o jistou provokaci, lépe řečeno: „být cool“. Takto vznikaly často velmi vtipné situace, kdy muslimky zahalené do hidžábu nebo nikábu⁴⁷, měly pod šátky nejnovější módní doplňky renomovaných značek.

Je zde ale i druhá stránka tohoto problému. Šátek může zakrýt věci, které mají být okolnímu světu utajeny. Není velkým tajemstvím, že žena v islámu má velmi slabé postavení. Jsou registrovány případy bití muslimských žen jejich manžely a právě hidžáb může posloužit jako velmi dobrý maskovací prostředek, který dokáže ukrýt spoustu modřin. „Zahalení opravdu nemusí být jen výrazem identity a radosti. Nikáb může zakrýt mnoho bolesti, opakuje v rozhovorech bývalá holandská poslankyně Ayaan Hirsí Alí, která v současnosti žije v USA. Politička, jež do Evropy utekla z rodiči domluveného sňatku v rodném Somálsku.“⁴⁸

---

⁴⁴ Slovo hidžáb pochází z arabského hadžaba, tedy zahalit, skrýt pohledům; srov. GRUNDOVÁ, N. Obnažit, či zahalit. *Pátek Lidových novin*, 2007, č. 3, s. 22–25.

⁴⁵ 9. prosince 1905 přijat zákon o oddělení církve od státu; srov. BARŠOVÁ, A., BARŠA, P. *Přistěhovalectví a liberální stát*, s. 186.

⁴⁶ BARŠOVÁ, A., BARŠA, P. *Přistěhovalectví a liberální stát*, s. 185.

⁴⁷ Nikáb, šátek sloužící k zahalení, kromě prostoru pro oči; srov. GRUNDOVÁ, N. Obnažit, či zahalit. *Pátek Lidových novin*, 2007, č. 3, s. 22–25.

⁴⁸ GRUNDOVÁ, N. Obnažit, či zahalit. *Pátek Lidových novin*, 2007, č. 3, s. 24.

Jak odpůrci, tak propagátoři zahalování poukazují na svobodu rozhodnutí, co je pro každého jednotlivce dobré a co nikoli. Na jedné straně je šátek brán jako módní doplněk a na straně druhé, jako nařízení islámu, před kterým není úniku. „Když Jacques Chirac před třemi lety rozhodl zbavit francouzské dívky ve školách šátku, webové stránky typu islamonline.com téměř zkolabovaly. Diskuse provázely otázky: Je šátek vůbec náboženským symbolem? Alláh se šátkem rozhodl chránit dívčí počestnost, takže na rozdíl od – ve francouzských školách stejně zapovězených – jarmulek a velkých křížů na krku je hidžáb praktickou pomůckou.“⁴⁹ Pokud je tedy šátek ve Francii takovým problémem, který trápí mnoho politiků a běžných občanů, tak by se nabízelo zřejmě nejlepší řešení a to je dodržovat zákony a nařízení v zemi, ve které žiji.

1.6 Turci v Německu

Německo se stalo v 50. letech cílem převážně tureckých gastarbeitřů, kteří vyplnili mezeru na trhu práce, kde byl nedostatek pracovních sil. „Celkově asi 2,7 milionu (2 mil. Turků, 150 000 Jugoslávčů, přes 100 000 Íránců, 170 000 Arabů z různých zemí, 40 000 Afričanů ve východních zemích; asi 10 000 německých konvertitů), 1500 modliteben, 3000 různých asociací; školství si upravují spolkové země, většinou se islám učí v rámci turečtiny a dále pak při mešitách. Velké turecké deníky (zvl. *Hürriyet*) mívají zvláštní přílohy pro krajany v Evropě, v SRN vycházejí místní islámské tiskoviny německy i v jazycích muslimských komunit. Rozhlas i televize (Düsseldorf) vysílají celodenní turecké programy.“⁵⁰

Zprvu německá vláda spolu s podniky, které potřebovaly nutně zaměstnance očekávaly, že si dělníci vydělají peníze a po několika letech strávených v Německu se vrátí zpět do Turecka. Bohužel naprosto selhala imigrační politika, která byla v přístupu k imigrantům velice laxní, a nakonec byly nabízeny gastarbeitřům nemalé částky za to, že se vrátí do své vlasti. „Berlín je dnes

---

⁴⁹ GRUNDOVÁ, N. Obnažit, či zahalit. *Pátek Lidových novin*, 2007, č. 3, s. 25.

⁵⁰ KROPÁČEK, L. *Blízký východ na přelomu tisíciletí*, s. 193

položerem označován za třetí největší turecké město, čtvrti Kreuzberg, kde cizinci tvoří třetinu obyvatel, se přezdívá Malý Istanbul.⁵¹ Přistěhovalci nebyli většinou na život ve vyspělé německé společnosti vůbec připraveni. Mnoho z nich pocházelo ze zaostalých východních částí Turecka, často negramotní, neuměli řeč a byli dosti konzervativní na rozdíl od Turků ze západní části země. To přispělo k izolaci komunit od okolního světa. Navštěvovali pouze své mešity, obchody a jiná společenská místa, kde se opět shromažďovali pouze muslimští přistěhovalci. „Nevadilo jim, že jejich děti chodí do německých škol, ale měli ostré výhrady vůči myšlence, že by se dívky měli účastnit hodin tělocviku, školních výletů nebo hodin biologie, v nichž by probíhala sexuální výchova. Nesouhlasili s výukou žádného předmětu, který byl sám o sobě nevinný, ale dal se vykládat v rozporu s jejich náboženstvím. Trvali na tom, aby se ve škole učil islám, a obraceli se na soud, aby dosáhli splnění požadavku (který byl obtížně slučitelný s německou ústavou). Nakonec dosáhli svého. Německé úřady platily učitele náboženství, z nichž většina přišla za zahraničí, byli to fundamentalisté a uměli německy jen málo nebo vůbec.“⁵² Při hodinách se vyučuje turecky a tak státní orgány nemají, pokud někdo z úředníků neovládá tento jazyk, dost dobrý přehled, zda nejsou děti indoktrinovány. Pokud úřady namítaly cokoli proti vyučovacím jazyku, tak došlo k soudnímu procesu a pokud soud nedospěl k jednoznačnému verdiktu, tak se většinou přikláněl na stranu muslimů.

Do sporu se často dostávali muslimové i s občany, kterým se nelíbila výstavba mešit a s nimi spojené svolávání na modlitby, které rušilo nemuslimské obyvatele, což vůbec nepřispělo ke zlepšení sousedských vztahů. „Ti, kteří se v Německu usídlili, cítili, že se liší od svého německého okolí, které z náboženských a jiných důvodů odmítali. Jakmile založili rodiny, pociťovali ještě silněji potřebu udržet si svou odlišnost – být jako Němci bylo nemorální. Nikdo nepomýšlel na to, že by na protest proti bezvěrcům z Německa odešel, byl to koneckonců jejich malý svět a, bude-li taková Boží vůle, mohla to nakonec být jejich vlastní země. Je pravda, že se mladší generace, zvláště chlapci a mladíci, přizpůsobila oděvu svých

---

⁵¹ KROPÁČEK, L. *Blízký východ na přelomu tisíciletí*, s. 193.

⁵² LAQUEUR, W. *Poslední dny Evropy*, s. 52.

německých vrstevníků, ale jedinou knihou, kterou měli doma, byl velmi často pořad Korán.“⁵³

V Německu nedocházelo zdaleka k takovému násilí, jako ve Francii nebo Velké Británii, ale je zde velká nezaměstnanost, malá úspěšnost ve vzdělávání a také vysoká míra indoktrinace ve školách islámu. Jak jsem se již zmínil výše, tak mnoho mladých chlapců nedokončí ani základní vzdělání, protože velká část z nich je vtažena do gangů, které odmítají jak přísná nařízení islámu, tak zákony země ve které žijí. Pokud je dívka ve studiu úspěšnější, čemuž tak i ve většině případů bývá, tak opět narazí na bariéru, kterou tvoří islám a příkázání v Koránu.

2. Problémy multikulturality v Holandsku

2.1 Přistěhovalci v Holandsku

Po roce 1960 vzrůstá ekonomická imigrace z bývalých holandských kolonií. Holandské úřady se snažily a snaží o integraci přistěhovalců. „Celkově asi 500 až 700 tisíc muslimů (220 000 Turků, 160 000 Maročanů, 40 000 Indonésanů, 10 000 Pákistánců, 50 000 Surinamců), asi 300 modliteben; největší mešita je v Eindhovenu (od 1989). Některé městské úřady povolují svolávat v pátek věřící k modlitbě (*adhán*) za použití amplionů. Ve veřejných školách mají děti etnických menšin každý týden výuku rodného jazyka a kultury s tureckým nebo marockým učitelem. Soukromé konfesní školy jsou subvencovány státem. V zemi je asi 20 soukromých muslimských škol. Muslimové mají svůj tisk a pořady v rozhlase a televizi i vlastní rozhlasovou stanici IOS.“⁵⁴ Holandsko se snaží o maximální zrovnoprávnění přistěhovalců s původními obyvateli a o rozvíjení mezináboženského dialogu.

---

⁵³ LAQUEUR, W. *Poslední dny Evropy*, s. 52.

⁵⁴ KROPÁČEK, L. *Blízký východ na přelomu tisíciletí*, s. 194.

Výsledkem má být multikulturní společnost. Společnost, kde se střetávají různé kultury, které se vzájemně tolerují, ale jedna z nich je dominantní. Podobná varianta je pluralismus, který je založen také na diferencii, ale žádná z kultur nehraje prim. „Něco jiného však nastane, jestliže je multikulturalismus prohlášen za hodnotu, a to dokonce za hodnotu prioritní. Pak vznikne problém, protože se pluralismus a multikulturalismus dříve nebo později dostanou do kolize. Nerozumí se samo sebou, že by vyšší míra multikulturalismu odpovídala vyšší míře pluralismu. Je-li určitá společnost kulturně heterogenní, pluralismus ji do sebe zahrne jako takovou. Pokud však ona společnost heterogenní není, pluralismus se necítí povinován v ní kultury rozhojňovat. Odlišností si pluralismus cení a považuje je za přínosné. Nedomnívá se ale, že je zapotřebí zvětšovat množství odlišností, a už vůbec netvrdí, že nejlepší ze všech možných světů je svět vnitřně diverzifikovaný, jehož rozrůzněnost se neustále prohlubuje. Nezapomínejme, že pluralismus přichází na svět zároveň s tolerancí a že tolerance „jinakost“ a „jiného“ akceptuje, aniž by je ovšem vynášela do nebes. Mohli bychom jinými slovy říci, že pluralismus odlišnosti hájí, leč zároveň i tlumí.“⁵⁵

Holandsko se potýká se stejnými problémy, jako celá Evropa. Mezi hlavní příčiny patří štědré sociální dávky nezaměstnaným muslimům, přílišná benevolence při posuzování žádostí o azyl, které mnohdy nebyly pravdivé a ignorace narůstající problematiky spojené s imigrací velkého počtu přistěhovalců. Univerzalita nizozemské společnosti se dostává do konfliktu s tradičními kulturami většinou muslimských přistěhovalců. „... Nizozemsko je společnost, kde je rozum, tolerance a ne-diskriminace vysoko na žebříčku hodnot. Specifická nizozemská identita se dá proto jen stěží definovat. Být Nizozemcem není nic zvláštního, je to „normálně“ nebo „obyčejně“ být. Tato na první pohled chvályhodná skromnost má ale svůj vrub. Vždyť to co je „normální“, se vztahuje k určitému období, určitému místu, určité skupině, kde platí nějaká norma. Proto může být ne-Nizozemec považován za odchylku od normy, vzniká asymetrický vztah. To, co je normální, nepotřebuje žádnou odpovědnost, co je jiné, ano. Ze

---

⁵⁵ SARTORI, G. *Pluralismus, multikulturalismus a přistěhovalci*, s. 39–40.

své dominantní pozice setrvává člověk v bludu, že jeho chování a jeho pohled na život je samozřejmý a obecně platný, ale chování a pohled na život těch ostatních je zvláštní a spojený s jinou kulturou. Nizozemci žijí podle univerzálních principů, zatímco „ti druzí“ jsou součástí (tradičních) kultur, kde jsou směřodáté partikulární mravy, zvyky a hodnoty.“⁵⁶

Právě tolerance je to, co přistěhovalci potřebují nejméně. Většina z nich zde není na dobu určitou, ale přijeli do Holandska žít, vychovávat děti a pracovat. „(Tolerance) je privilegium mocných v společnosti, která se může na bizarnosti dívat skrz prsty. Pro méně mocné je frustrující, že jsou tolerováni, místo aby byli akceptováni nebo bráni vážně. Jinými slovy, tolerujeme to, co neakceptujeme, ale rozhodli jsme se (z pragmatických nebo politických důvodů), že proti tomu nebudeme nic dělat.“⁵⁷

Pokud budou Nizozemci k těmto imigrantům přistupovat takto, tak se muslimové nikdy plně nezapojí do společnosti. Rodiče muslimů, kteří přišli do země v 70. letech minulého století, zřejmě nizozemská společnost nezmění a pokud ano, tak velmi nepatrně. Velkou nadějí, ale i rizikem, jsou zde opět potomci imigrantů, kteří se již narodili na holandské půdě. Velké množství z nich zažilo také stinnou stránku kapitalismu a mnozí, ji zažívají dodnes. „Děti se mnohdy s novou situací těžce vyrovnávají, chlapci zůstávají nevzdělaní a bez práce, častým jevem je závislost na heroinu. Děvčata mohou očekávat sňatek z donucení nebo vyvržení ze svého společenství a nařčení „děvky“. Na lavici obžalovaných se setkáváme s rozličnými stranami. S nizozemským obyvatelstvem všeobecně pro jeho nepřátelskost a diskriminaci gastarbeitřů, s politiky a průmyslníky zejména pro jejich lhostejnost a vykořisťování a někdy i s rodiči kvůli nepochopení a autoritářskému chování.“⁵⁸ Mladí muslimové se tak dostávají do soukolí, ze kterého není takřka úniku. Z jedné strany část společnosti, která kouká skrz prsty na styl života muslimů a z druhé strany rodiče, kteří se snaží

---

⁵⁶ PRINS, B. *Konec nevinnosti*, s. 22.

⁵⁷ Tamtéž, s. 23.

⁵⁸ srov. PRINS, B. *Konec nevinnosti*, s. 52.

udržet zvyky a tradice, ve kterých byli oni sami vychováni ve svých rodných zemích. Nabízí se zde jedno, již výše zmíněné řešení, a to je školství a vzdělávání jako takové. „Tradicionalističtí představitelé přistěhovaleckých komunit tak jako tak ztratili kontrolu nad svými fundamentalistickými potomky, jejichž revolta je ostatně ve stejné míře revoltou proti nim jako proti obklopující západní společnosti. Nejde v ní prvotně o zděděnou kolektivní příslušnost, ale o svobodně zvolené individuální přesvědčení. A k jeho proměně je třeba působit přímo na jednotlivce, nikoliv na reprezentanty přistěhovaleckých skupin: liberalismus musí s fundamentalismem bojovat o každou individuální duši. Na tomto pozadí je třeba chápat posun od multikulturního uznání skupin k občanské integraci jednotlivců. Spíše než porážku multikulturalismu na jeho poli to znamená přesun problematiky na jiné pole, kde multikulturalismus v lepším případě nefunguje, a v horším nechává volný prostor pro šíření fundamentalismu.“⁵⁹

2.2 Rasismus

V otázkách rasismu v nizozemské společnosti se dostáváme velmi často do schizofrenních situací, které názorně ilustruje anekdota publicisti Stephana Sanderse, uveřejněná v deníku *Volkskrant* o židovském chlapci, který řekl své dívce: „Musíš si dobře zapamatovat dvě věci: za prvé zapomeň, že jsem Žid, a za druhé nesmíš nikdy zapomenout, že jsem Žid.“⁶⁰ Autor sděluje poselství, které vysílají menšiny zbytku společnosti. To jak se chovají muslimové, je reakce na protichůdné požadavky, které má většina. Muslim se má chovat tak, aby co nejvíce splynul s okolím, tzv. „nevycházel z řady“, ale na druhou stranu by si měl zachovat jistou kulturní odlišnost, která by měla obohatit již zmiňovanou většinu společnosti. Tento postoj se nazývá *double bind*⁶¹. Jedná se o začarovaný kruh, ve kterém se muslimové a s nimi zbytek společnosti nachází. „Pragmatické paradoxy

⁵⁹ BARŠOVÁ, A., BARŠA, P. *Přistěhovalectví a liberální stát*, s. 175–176.

⁶⁰ PRINS, B. *Konec nevinnosti*, s. 72.

⁶¹ Pojem pochází od amerického teoretika a antropologa Gregoryho Batesona. Jeho myšlenky byly v šedesátých letech XX. století s velkým nadšením rozpracovány mimo jiné rodinnými terapeuty, kteří se snažili dokázat, že problémy, které byly v regulární psychiatrii považovány za problémy „narušeného“ nebo „schizofrenního“ individua, ve skutečnosti souvisí se schizofrenním vztahem mezi individuem a jeho okolím; srov. PRINS, B. *Konec nevinnosti*, s. 67.

se vyznačují protikladem mezi obsahem a vztahy, které z něj plynou. Zatímco je předáván nějaký obsah, udává se zároveň, jak musí být přijat, je nadefinován vztah mezi partnery akce. V případě výroku typu „buď spontánní“ je obsahem výzva k jednání podle vlastních impulsů, zatímco ve vztahu k mluvčímu musí oslovený poslouchat.“⁶²

Rasismus je v Holandsku posuzován ze dvou pozic. Jde o stanovisko bílých a černých občanů. Historie, kterou si s sebou nesou bílí je velkou přítěží, která je staví do pozice věčných utlačovatelů, jenž musí napravovat hříchy svých předků z dob kolonialismu. „Jak vtáhnout bělochy, do problému rasismu v jejich vlastní společnosti? Odpověď přineslo představení o dějinách rasových vztahů ve Washingtonu. Návštěvníci si mohli vybrat ze dvou vchodů. Nad jedním byl nápis *White*, nad druhým *Black*. Reakce byla výmluvná. Ne-bílí prošli bez velkého váhání vchodem *Black*. Mnoho bílých návštěvníků váhalo. Většina z nich nakonec vešla, i když s viditelnou nechutí, vchodem pro bílé. Jiní po dlouhém zvažování, ale také neradi, vchodem určeným pro černé. Poselství tohoto malého rozdělovacího testu je jasné: aby člověk získal přístup k dějinám rasových vztahů v USA, aby je skutečně pochopil, musí si nejprve uvědomit, jaká je jeho vlastní rasová identita. Kolik zejména bílých by si přálo vchod, nad nímž by byl nápis „žádní“, zpráva neuvádí.“⁶³

Je možné ignorovat barvu pleti? Odpověď není tak jednoznačná. Pokud zaujímám nějaké stanovisko, tak to činím vždy z pozice bělocha nebo ne-bělocha. Tím pádem je nemožné zaujmout neutrální postoj. „Chceme být barvoslepi, v tom má pravdu. Problém je ale bohužel v tom, že když nebudeme, není to dobře, když uznáme, že jsme, pak je to důkaz, že nedáváme pozor. V jejich očích to tedy nikdy nebude dobře. Jestli mám černé přátele? Už jen ta otázka je rasistická. Nedívám se, jakou barvu mají moji přátelé. Jestli jsou mými přáteli proto, že jsou černí, pak jsem rasista. Nemám černé přátele? Pak jsem tedy rasista docela

---

⁶² PRINS, B. *Konec nevinosti*, s. 67.

⁶³ Tamtéž, s. 64.

určitě.“⁶⁴ V tomto prostředí vzniká prostor pro různé konflikty. Bylo jen otázkou času, kdy se někdo z mladých, frustrovaných muslimů nebo autochtonních obyvatel pokusí tuto kumulující se situaci, ze které není jednoduché cesty ven, řešit násilím.

Začátek 21. století je poznamenán smrtí a výhružkami zabití několika významných osobností holandské společnosti. Tito lidé často neskrývali svůj názor na přistěhovalce z muslimských zemí a mnohokrát slovně napadali představitele komunit. Toto chování bylo většinou společností odsuzováno a považováno za „dráždění hada bosou nohou“.

2.3 Pim Fortuyn

Profesor sociologie, politik, výborný řečník a provokatér. Tak by se dal velmi stručně popsat tento „pravý Holanďan“, jak se sám přezdíval. „Fortuyn se narodil 19. 2. 1948 v malém městě Vielsen na nizozemském severozápadě. Byl vychováván v konzervativní katolické rodině. V roce 1970 odjel do Amsterdamu studovat sociologii, kterou potom přednášel na Groningenské univerzitě. Odtud jeho politická přezdívka Profesor Pim. Stejně jako řada jeho univerzitních kolegů v západní Evropě a Spojených státech byl i on tehdy ovlivněn marxismem. V devadesátých letech pracoval jako sloupkař a komentátor a vešel do obecného povědomí coby kontroverzní autor. Psal knihy o společnosti a politice.“⁶⁵ Fortuyn patřil k pravici ve smyslu klasického liberalismu, poukazoval na přeplněnost Nizozemska a požadoval dočasné pozastavení imigrace. Podle něj měla být obnovena povinná vojenská služba, což mělo přispět ke snazšímu začlenění přistěhovalců do společnosti, ve kterých viděl skrytou hrozbu, kterou zavedené politické špičky nebyly ochotny řešit. „Jednou z nejdůležitějších ingrediencí Fortuynovy přitažlivosti byl bezpochyby jeho „smělý“ způsob vyjadřování o

---

⁶⁴ PRINS, B. *Konec nevinosti*, s. 66.

⁶⁵ KLVANA, T. Pim Fortuyn, *Reflex*, 2002, č. 21, s. 68.

přistěhovalcích a muslimech. Nejsilnější politickou zbraní, byl jeho styl, podivná směsice aristokratického vystupování a hrubosti zametače ulic.

V jeho uskutečňování nového realismu⁶⁶ se odvaha hovořit svobodně měnila v odvahu vyjadřovat *gutfeelings*, pocity vycházející ze střev, jak tomu sám říkal (tedy spíše pudy než pocity – pozn. překl.). Fortuyn radikalizoval styl nového realismu od jakéhosi druhu hyperrealismu. Otevřenost už nebyla ve službách vyššího cíle, tedy pravdy, ale stala se cílem sama o sobě. Odkazy a fakta sloužily jen jako ilustrace odvahy mluvčího, jako důkazy, že se na scéně objevil „skutečný vůdce“.⁶⁷ Fortuyn nikdy nepatřil k fašizujícím politikům typu Le Pena nebo Haidera, kteří ve svých projevech požadovali deportaci imigrantů nebo mluvili pochvalně o esesácích. Jeho snaha směřovala k tomu, aby nejen muslimští, ale všichni přistěhovalci přistoupili na liberální model holandské společnosti. Zároveň byl mezi prvními, kteří se postavili radikálním muslimům a upozornil na možné nebezpečí, skryté za homogenní islám. „Že není rasista, zdůvodňoval ostatně i tím, že k jeho sexuálním partnerům patřili muži jiné barvy pleti. Fortuyn nebyl dalek toho, aby využil svoji fascinující tvář a teatrální schopnosti k získávání politických bodů. Už to ho v konsensuální, šedivé nizozemské politice odlišovalo. V nedávné televizní debatě s imámem záměrně vystavoval na odiv svoji homosexualitu, což klerika vyprovokovalo k homofobní reakci. Fortuyn se s klidem obrátil do kamery a řekl divákům, že právě viděli názorný příklad

---

⁶⁶ Vlastnosti nového realismu: Za prvé, nový realista se prezentuje jako člověk odvážný, jako někdo, kdo neuhýbá před fakty a hovoří otevřeně o „pravdách“, které se v rámci vedené debaty zamlčují. Za druhé, nový realista se angažuje jako mluvčí „obyčejných“ lidí, to znamená autochtonního obyvatelstva. Má protichůdné důvody k tomu, aby bral hlas lidu vážně. Na jedné straně mají „obyčejní“ lidé právo na ochranu, protože jsou mimořádně realističtí. Zejména v chudých čtvrtích velkých měst vědí lidé na základě svých každodenních zkušeností, co se skutečně děje a nejsou oslepeni politicky korektními idejemi. Na druhé straně musí být stíznosti „obyčejných“ lidí brány vážně, aby se jejich emoce mohly držet pod kontrolou a aby se ubíraly správným směrem. Za třetí, nový realista tvrdí, že smysl pro realitu je charakteristickým rysem nizozemské národní identity. Nizozemci jsou národem, který jedná otevřeně, přímo a realisticky. Za čtvrté, nový realista je toho názoru, že je nejvyšší čas skoncovat s progresivní elitou u moci, která svými „politicky korektními“ na fašismus, rasismus a intoleranci ovládá veřejnost. Předpokládaná cenzura veřejné debaty, jíž se dopouští levice, je kromě toho podrobována kritice proto, že prý jde ruku v ruce s příliš relativistickým zpřístupňováním hodnot různých kultur. Za páté, mnohý nový realista se staví jako nový, opravdový feminista, jako ten, kdo vystupuje na straně postavení a zájmů alochtonních, zejména islámských žen.; srov. PRINS, B. *Konec nevinnosti*, s. 24–25.

⁶⁷ PRINS, B. *Konec nevinnosti*, s. 29.

trojského koně netolerantnosti, jehož si Holanďané jménem multikulturalismu zvou do své společnosti.“⁶⁸

Dne 6. května byl Dr. Wilhelmus Simon Petrus Fortuijn, známý jako Pim Fortuyn v Hilversumu zastřelen během volební kampaně, nikoli muslimským extremistou, ale ekologickým aktivistou jménem Volkert van der Graaf. Vše se odehrálo na parkovišti před sídlem rozhlasové stanice, kde poskytoval Fortuyn interview. Útočník byl pronásledován svědky a poté zatčen policií. Vrah uvedl, že zavraždil Pima Fortuyna, aby uchránil holandské muslimy před perzekucí a také, že zbavil Holandsko nebezpečí, které tento politik měl představovat.

2.4 Theo van Gogh

Theodoor van Gogh se narodil 23. 7. 1957 v Haagu do významné holandské rodiny, jejímž předkem nebyl nikdo jiný, než slavný malíř Vincent van Gogh. Po neúspěšném pokusu vystudovat práva se Theo orientoval na divadelní a televizní režii. Jako přispěvatel do různých nizozemských deníků se dostal do mnoha soudních sporů, kvůli své provokativní povaze. „Postupem času se od něj začala distancovat většina nizozemských periodik a vydavatelů a tak našel útočiště ve svých webových stránkách "Zdravý kuřák".

Theo byl známý svým velmi nihilistickým přístupem k životu, nepřemýšlel o budoucnosti, nezřízeně pil, kouřil, neměl problém otevřeně mluvit o užívání kokainu a cynicky komentoval cokoli spojeného s partnerskými vztahy či láskou (sám ovšem později přijal zdravější životní styl, především kvůli narození syna).“⁶⁹ Velmi často se dostával do sporu s menšinami žijícími na území Holandska. Ti ho za to pochopitelně nenáviděli, včetně některých holandských politiků. Svým chováním a publikováním si nadělal mnoho nepřátel především mezi muslimy. „Kromě častých útoků proti politikům, hercům, režisérům

---

⁶⁸ KLVANĀ, T. Pim Fortuyn, *Reflex*, 2002, č. 21, s. 68.

⁶⁹ PALÁN, L. Theo van Gogh, Biografie. In *Česko-Slovenská filmová databáze* [online]. 2005, [cit. 15-06-2008] Dostupné na WWW: <<http://www.csfd.cz/reziser/17873-gogh-theo-van/>>.

a spisovatelům, které započal v 80. letech měl velmi kontroverzní názory i na náboženství. Často kritizoval židovství, v druhé polovině devadesátých let zaměřil svůj hněv na Islám, který vyvrcholil po událostech 11. září. Muslimy častoval nadávkou *geitenneukers* což v češtině znamená něco jako “ti co šukají kozy”. Neví se, jestli to vymyslel Theo, každopádně se velmi zasloužil o popularizaci této nadávky v Holandsku. Islám a východní náboženství považoval za hrozbu a vyčítal světu jejich liberální postoj. Velkého zastánce svých názorů měl v politikovi Pimu Fortuynovi, který byl v roce 2002 zavražděn.⁷⁰ Van Gogh byl také velkým kritikem multikulturalismu v Nizozemí, který označil za věčné ustupování roztahovačnému hostu.

Asi největší provokací byl jeho snímek *Submission*, na kterém spolupracovala i Ayaan Hirsí Alí, o které se zmíním později. „V roce 2004 dokončuje svůj desetiminutový film SUBMISSION, který popisuje násilné chování na ženách ve východních náboženstvích. Tento film vyvolal velké tahanice ohledně plagiátorství Thea van Gogha, s kterým přišel novinář Francisco van Jole. Následovaly i výhružky smrtí, ale Theo je všechny shodil se stolu s tvrzením, že by přece nikdo nezabíjel vesnického blázna, jak sám sebe nazýval.“⁷¹ Van Goghovi byla nabídnuta policejní ochrana, kterou odmítl. Nebyl schopen uvěřit tomu, že by v zemi, ve které žije, byl někdo schopen tento čin spáchat. Ayaan Hirsí Alí vzpomíná na jeho slova, když naléhala, aby výhružky proti své osobě nebral na lehkou váhu: „Ayaan ty ani netušíš, kolikrát mi už za těch patnáct let vyhrožovali. Vyhrožoval mi úplně každý: židé, křesťané, sociální demokraté, muslimové – ti nejvíc-, ale nic se mi nestalo. A nic se mi nestane.“⁷²

„2. listopadu 2004 je v Amsterdamu cestou do práce zavražděn Theo van Gogh. Pachatel na oběť jedoucí na kole patnáctkrát vystřelí. Na zemi ležícímu prořízne dlouhým nožem hrdlo; pak mu do břicha vbodne „rozsudek“ za *urážku Proroka*. Holandsko proslulo velkorysostí vůči cizincům. Vrah marockého

---

⁷⁰ PALÁN, L. Theo van Gogh, Biografie. In *Česko-Slovenská filmová databáze* [online]. 2005, [cit. 15-06-2008] Dostupné na WWW: <<http://www.csfd.cz/reziser/17873-gogh-theo-van/>>.

⁷¹ Tamtéž.

⁷² HIRSÍ, A. A. *Rebelka*, s. 352.

původu Mohamed Bouyeri byl integrovaný holandský občan. Pilně navštěvoval pro souvěrce zbudované mešity, kde duchovní vůdcové jako jinde svobodně kázali nenávisť k nám. Mutoval ve fanatika, který by nikdy nepodal ruku ženě, *aby se nepošpinil*.⁷³ Pachatel se ke svému činu plně doznal před soudem a zároveň hrdě dodal, že by bez jakéhokoli váhání tento ohavný čin zopakoval. Bouyeri byl odsouzen na doživotí bez možnosti podmíněčného propuštění.

Na těle Thea van Gogha byl nalezen dopis, který vrah na tělo přibodl nožem. Byl napsán arabsky a holandsky. Jednalo se o dopis určený právě Ayaan Hirsí Alí, která spolupracovala na již výše zmíněném snímku Submission (Podřízení). „Ten dopis byl velmi precizně strukturovaný, byl jako *fatwa*, náboženský verdikt. Začínal slovy „Ve jménu Alláha nejmilosrdnějšího, nejslitovnějšího“ a následovala citát slov proroka Mohameda, muže meče. Pak tam bylo shrnutí všech „zločinů“, kterých jsem se vůči islámu dopustila. Následoval verš z koránu a pak výzva autora listu, jenž z toho verše vycházel a ptal se mě, zda jsem připravená zemřít za své přesvědčení. Dál prokřel Spojené státy, Evropu, Holandsko i mě a podepsal se „Meč víry“.“⁷⁴

2.5 Ayaan Hirsí Alí

Ayaan se narodila 13. 11. 1969 v somálském Mogadišu. Svě dětství prožila v Saudské Arábii, Somálsku, Etiopii a Keni. V každé z těchto zemí poznala jinou kulturu a jiný přístup k náboženství. V roce 1991 její otec, který vystudoval antropologii na Kolumbijské univerzitě, dohodl sňatek mladé Ayaan se Somálcem žijícím v Kanadě. Ve složitém kmenovém společenství to byl vcelku obyčejný zvyk. Ayaan pocházela z významného rodu vládnoucí vrstvy, a tudíž bylo vhodné, aby jí otec našel manžela ze stejné nebo dokonce vyšší společenské vrstvy. Po tom co se tuto skutečnost dozvěděla, rozhodla se uprchnout nejprve do

---

⁷³ WEHLENOVÁ, M. Kultura totalitarismu, kultura smrti (I.). In *Eurabia* [online]. 2006, [cit. 15-6-2008] Dostupné na WWW: <<http://www.eurabia.cz/Articles/636-kultura-totalitarismu-kultura-smrti-i-.aspx>>.

⁷⁴ HIRSÍ, A. A. *Rebelka*, s. 357.

Německa a poté do Nizozemska kvůli mnohem propustnějšímu sítu pro imigranty ze zemí zmítaných občanskou válkou. V Nizozemsku získala status uprchlíka a Ayaan se začíná aktivně účastnit pomoci přistěhovalcům, skrze imigrační úřady, které jí zaměstnali jako tlumočníci. Později vstupuje na politickou scénu a stává se hlasitým kritikem islámu, za což jí v současnosti hrozí velké nebezpečí ze strany muslimských radikálů. Ve své knize pojmenované *Rebelka* popisuje celý svůj dosavadní život, a právě toto dílo bylo pro některé z nejkonzervativnějších muslimů zřejmě „poslední kapkou“.

Ve své knize se do detailů zabývá svým dětstvím a věcmi, které jsou pro Evropana naprosto nepředstavitelné. Jedním z nich je ženská obřízka. „Já byla na řadě druhá. Babička mávla rukou a pronesla: „Jakmile se *kintir* odstraní, ty a tvoje sestra budete čisté.“ Z babiččiny slov a gest jsem získala dojem, že můj klitoris, ten strašný *kintir*, jednou naroste tolik, že se mi bude houpat mezi nohama. Popadla mě stejně, jako předtím chytila Mahada. Dvě ženy mi držely roztažené nohy. Muž, patrně objednaný tradiční provozovatel obřízky z klanu kovářů, popadl nůžky. Druhou rukou mě podržel mezi nohama a začal masírovat, jako když babička dojila kozu. „Tady je, tady máme *kintir*,“ řekla jedna z žen. Pak mi nůžky zamířily mezi nohy a muž odštíhl vnější pysky a klitoris. Slyšela jsem to, bylo to, jako když řezník odřízne tuk z kusu masa. Mezi nohama mi vystřelila nepopsatelná pronikavá bolest. Zavyla jsem. A pak přišlo šití, dlouhá tupá jehla, která mi nejistě projížděla krvácejícími vnějšími pysky, mé hlasité a útrpné protesty, babiččina slova útěchy a povzbuzování. „Je to jenom jednou za život, Ayaan. Buď statečná, už to skoro je.“ Když mě došili, muž ukousl nit zuby. Víc si z toho nepamatuju.“⁷⁵

Tuto strašlivou zkušenost musela Ayaan prodělat v pouhých pěti letech. Ženská obřízka není prováděna pouze v tradičních muslimských zemích, ale co je horší, také na evropské půdě. Mladé dívky jsou obřezávány na kuchyňských stolech a kuchyňských linkách. Právě toto je jedna z věcí, proti kterým tato již

---

⁷⁵ HIRSÍ, A., A. *Rebelka*, s. 41.

holandská občanka bojuje. Bojuje proti utlačování žen v muslimských komunitách, které mnohdy ani nemají ponětí o možnosti volby. Možnost zvolit si svůj vlastní život, bez ohledu na to jak se zachová komunita, ve které žije.

V těchto otázkách měli Ayaan a Theo van Gogh až mnoho společného. Nebáli se nahlas říci, to co si myslí o takovémto chování některých imigrantů ve svobodné zemi. Ze setkání těchto dvou osobností vzešel nápad na natočení filmu *Podřízení*. Ayaan k filmu napsala scénář a Theo zařídil vše ostatní, potřebné k natočení tohoto snímku. „Film jsem nazvala *Podřízení, 1. část*, protože podřízení islámu způsobuje mnoho různých druhů utrpení. Tohle jsem viděla jen jako první díl série filmů, jež se budou zabývat vztahem pán-otrok mezi bohem a jednotlivcem. Chtěla jsem tím říct, že korán je dílem člověka, ne boha. Měli bychom mít možnost ho interpretovat. Měli bychom mít dovoleno aplikovat jeho text na moderní dobu, místo abychom se bolestivě kroutili jen proto, že se snažíme napodobit podmínky strašlivé dávné minulosti. Mým záměrem bylo osvobodit mysl muslimů, aby muslimské ženy mohli být svobodné. A muži vlastně také, protože i oni jsou nuceni poslouchat nelidské zákony.“⁷⁶ Tyto myšlenky jsou pro radikální a konzervativní muslimy naprosto nepřijatelné. Právě proto se Ayaan po van Goghově zavraždění ukrývala pod ochranou nizozemské tajné služby ve Spojených státech a na území Holandska. V současnosti žije ve Spojených státech, kde riziko atentátu není tak velké. vzdala se politické kariéry a momentálně je zaměstnána v soukromém sektoru. Hrozba smrti jí ale nijak neutišila v boji za ženská práva a bezpráví v islámu.

---

⁷⁶ HIRSÍ, A., *A. Rebelka*, s. 349.

Závěr

Evropa nyní stojí před důležitým rozhodnutím, jak vyřešit současnou situaci, která vznikla velmi laxním přístupem imigračních úřadů a vlád k přistěhovalcům. Ačkoli se tento problém může jevit jako velmi obtížně řešitelný, nabízí se nám hned několik různých postupů, jak začlenit imigranty, převážně vyznavače islámu, do evropské společnosti. Nejedná se zde o slepé přerozdělování dávek, které většinou slouží, jako prostředek k umlčení nespokojených muslimů, ale o práci s jednotlivci, kteří sami začnou prolamovat mezikulturní bariéry.

Právě kultura je tím co rozděluje současné obyvatele Evropy. Mnozí Evropané se obávají islamizace a muslimové mají obavy ze soužití s „bezvěrci“. Je nutné pomocí dialogu přiznat pozitivní hodnoty a také právo svobodné volby oběma kulturám, ačkoli jsou si tak mnoho vzdálené. Z hosta, který byl do Evropy pozván na nějaký čas, se stal náš partner, kterého není třeba litovat a stále mu nabízet pomocnou ruku, ačkoli ji už dávno nepotřebuje. Je potřeba aby došlo k zrovnoprávnění, tedy nastolení stejných podmínek pro všechny, nehledě na to k jakému náboženství, či kultuře se hlásí.

Zde by mohla zásadní roli sehrát již raná výchova dětí ve škole. Zrušení škol, které jsou podporovány jakoukoli církví, není na místě, ale do těchto škol by měli mít přístup nejen děti toho, či jiného vyznání. Smíšené třídy mládeže různého náboženského přesvědčení, by mohlo napomoci k pozdější toleranci mezi jednotlivými etniky. Do tohoto programu by se měli zapojit i rodiče, kteří mají na své ratolesti též velký vliv. Je třeba zapomenout na staré křivdy a rozpory mezi kulturami a tím dospět k harmonickému soužití na evropském kontinentu a samozřejmě i mimo něj.

Seznam použité literatury

BARŠA, P. *Politická teorie multikulturalismu*, Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 1999. ISBN 80-85959-47-X.

BARŠA, P. *Západ a islamismus. Střet civilizací, nebo dialog kultur?*, Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2001. ISBN 80-85959-96-8.

BARŠOVÁ, A.; BARŠA, P. *Přistěhovalectví a liberální stát. Imigrační a integrační politiky v USA, západní Evropě a Česku*, Brno: Masarykova univerzita, 2005. ISBN 80-210-3875-6.

FLEISSIG, J.; BAHBOUH, C. *Malá encyklopedie islámu*, Praha: Dar ibn Rushd, 1993. ISBN 80-900767-3-4.

HIRSÍ, A. A. *Rebelka. Odvrácená strana islámu*, Přel. A. Fraisová. Praha: Ikar, 2008. Přel. z: Infidel. ISBN 978-80-249-1018-5.

KEPEL, G. *Válka v srdci islámu*, Přel. O. Velíšková, Z. Velíšek. Praha: Karolinum, 2006. Přel. z: Fitna: Guerre au coeur. ISBN 80-246-1217-8.

KROPÁČEK, L. *Blízký východ na přelomu tisíciletí. Dynamika přeměn v muslimském sousedství Evropy*, Praha: Vyšehrad, 1999. ISBN 80-7021-298-5.

KROPÁČEK, L. *Islámský fundamentalismus*, Praha: Vyšehrad, 1996. ISBN 80-7021-168-7.

LAQUEUR, W. *Poslední dny Evropy. Humanistická Evropa nebo islamistická Eurábie?*, Přel. P. Šustrová. Praha: Lidové noviny, 2006. Přel. z: The last days of Europe. The changing face of a continent. ISBN 80-7106-829-2.

MENDEL, M. *Džihád: islámské koncepce šíření víry*, Brno: Atlantis, 1997. ISBN 80-7108-151-5.

PRINS, B. *Konec nevinnost. Úskalí multikulturního soužití v Nizozemsku*, Přel. P. Schürová. Brno: Barrister & Principal, 2005. Přel. z: Voorbij de onschuld. Het debat over intergratie in Nederland. ISBN 80-86598-78-0.

RUSHDIE, S. *Satanské verše*, Praha: Cesty, 1994. ISBN 80-7243-020-3.

SARTORI, G. *Pluralismus, multikulturalismu a přistěhovalci. Esej o multietnické společnosti*, Přel. K. Křížová. Praha: Dokořán, 2005. Přel. z: Pluralismo, multiculturalismo e estranei. Saggio sulla società multi-etnica. ISBN 80-7363-022-2.

WARRAQ, I. *Proč nejsem muslim*, Přel. D. Drápal. Olomouc: Votobia, 2005.

Přel. z: Why I Am Not a Muslim. ISBN 80-7220-234-0.

Korán. Přel. I. Hrbek. 7. vyd. Brno: Academia 1, 2000. Přel. z: Al Qur'án. ISBN 80-200-0246-4.

GRUNDOVÁ, N. Obnažit, či zahalit. *Pátek Lidových novin*, 2007, č. 3, s. 22–25.

KREJČÍ, J. Problémy multikulturality. In *Kontrastní hodnoty a multikulturní společnost. Sborník z mezinárodní konference 19. až 22. září 2001 v Praze*. Praha: Filosofia, 2002. s. 13–37.

Internetové odkazy

BARÁKOVÁ, M. Salman Rushdie. *Spisovatelé.cz*. [online]. 2008, [cit. 26–05–2008]. Dostupné na WWW: <<http://www.spisovatele.cz/salman-rushdie>>.

ESNER, J. *Fultonský projev*. [online]. 2008, [cit. 20–05–2008]. Dostupné na WWW: <http://studena.valka.cz/fulton_1946.htm>.

PALÁN, L. Theo van Gogh, Biografie. In *Česko-Slovenská filmová databáze* [online]. 2005, [cit. 15–06–2008] Dostupné na WWW: <<http://www.csfd.cz/reziser/17873-gogh-theo-van/>>.

RŮŽIČKA, L. *Demografická revoluce v rozvojových zemích východní a jihovýchodní Asie*. [online]. 2004, [cit. 20–05–2008]. Dostupné na WWW: <http://www.czso.cz/csu/2003edicniplan.nsf/o/1803-03-4_2003-anotace_ii_>.

WEHLENOVÁ, M. Kultura totalitarismu, kultura smrti (I.). In *Eurabia* [online]. 2006, [cit. 15–6–2008] Dostupné na WWW: <<http://www.eurabia.cz/Articles/636-kultura-totalitarismu-kultura-smrti-i-.aspx>>.

Český helsinský výbor. *Všeobecná deklarace lidských práv*. [online]. 2008, [cit. 23–05–2008]. Dostupné na WWW: <<http://www.helcom.cz/view.php?cisloclanku=2005020101>>.

Seznam encyklopedie. *Teroristické útoky v Londýně (2005)*. [online], poslední aktualizace 16. 12. 2007. [cit. 26–05–2008]. Dostupné na WWW: <<http://encyklopedie.seznam.cz/heslo/524163-teroristicke-utoky-v-londyne2005>>.

Wikipedie otevřená encyklopedie. *Schengenská smlouva*. [online]. 2008, [cit. 22–05–2008]. Dostupné na WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Schengensk%C3%A1_smlouva>.

Wikipedie otevřená encyklopedie, *Multikulturalismus* [online]. 2008. [cit. 20–5–2008]. Dostupné na WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Multikulturalismus>>.

ABSTRAKT

HANUŠ, M. *Krise multikulturalismu v současné západní Evropě. Konflikty s islámem a způsoby jejich řešení*. České Budějovice 2008. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra filosofie a religionistiky. Vedoucí práce M. Klapetek.

Klíčová slova: multikulturalismus, islám, západní Evropa, Holandsko, Francie, Velká Británie, Německo, přistěhovalectví, asimilace, kultura, etnikum, imigrační politika

Práce se zabývá problémy multikulturního soužití na území dnešní západní Evropy a konflikty z toho plynoucí. V první kapitole jsou vylíčeny současné situace ve třech evropských státech. Jedná se o Velkou Británii, Francii a Německo. Jsou zde porovnávány imigrační modely a také zmíněny nejznámější incidenty mezi islámem a kulturou západní Evropy.

Druhá část se věnuje především aktuální, či relativně nedávné situaci imigrační politiky v Holandsku. Dále je zmíněno zavraždění politika Pima Fortuyna, režiséra Thea van Gogha a pronásledování političky a spisovatelky Ayaan Hirsi Alí.

ABSTRACT

Key words: multiculturalism, Islam, Western Europe, Holland, France, Great Britain, Germany, immigration, assimilation, culture, ethnic group, immigrational policy

This work deals with the problems of multicultural coexistence in the area of nowadays Western Europe and conflicts resulting from this coexistence. In the first chapter there is described the present situation in three states of Europe. The three states are the Great Britain, France and Germany. Immigrational models are compared here and the most „famous“ incidents between Islam and the culture of Western Europe are mentioned.

The second part deals with the actual or recent situation of immigration policy in Holland. The assassination of a politician Pim Fortuyn, director Theo van Gogh is mentioned here as well as the persecution of a politician and writer Ayaan Hirsi Ali.